WESALIA II

Heemkundige kring Wuustwezel

GEMEENTE

WUUSTWEZEL

Heemkunde Kring Wesalia II, jaargang 14, nr.2

Inhoudsopgave

1. Voorwoord - 2 -
2. Inhuldiging vernieuwde monument gesneuvelden 4 augustus 2014 - 3 -
3. Oorlogsmonument van Wuustwezel - 9 -
4. De Sint Willibrorduskapel - 23 -
5. Parochie Sint Jozef - 25 -

Iedere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage.
Niets in deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Verantwoordelijke uitgever: Wesalia II, Gasthuisdreef 6 c, 2990 Wuustwezel
Eindredactie: Jan De Meester

Beste leden en lezers,

Iedereen heeft weer kunnen genieten van de zomer en van de vakantie, maar dit betekent niet dat het bestuur van Wesalia II en de redacteurs van het ledenblad hebben stilgezeten. Voor u ligt een nieuw ledenblad met een rijke en gevarieerde inhoud. Vier verschillende auteurs hebben er voor gezorgd dat we weer een bijzonder interessant ledenblad kunnen voorleggen met daarin artikels over de geschiedenis van Wuustwezel, Deureind en Gooreind.

Het grootste deel van het ledenblad houdt verband met de 'Groote Oorlog'. In het kader van '100 jaar Groote Oorlog' heeft het gemeentebestuur van Wuustwezel beslist om de oorlogsmonumenten in de gemeente een opknapbeurt te geven. Als eerste kwam het oorlogsmonument in het gemeentepark van Wuustwezel aan de beurt. Het monument werd gerestaureerd en uitgebreid met een 'herdenkingsmuur' waarop alle slachtoffers van de Eerste en Tweede Wereldoorlog uit Wuustwezel, Loenhout, Gooreind en Achterbroek (dat toen deel uitmaakte van de gemeente Wuustwezel) zijn vermeld. Een korte historiek van de impact van beide wereldoorlogen op onze gemeente wordt eveneens beschreven op de herdenkingsmuur, waarbij fotomateriaal alles wat aanschouwelijk maakt. Leden van de werkgroep 'Groote Oorlog' hebben zich ingespannen om het restauratieproject van de oorlogsmonumenten rond te krijgen en het zijn twee leden van deze werkgroep – Jan Koyen en Guido Van Wassenhove – die een artikel over het oorlogsmonument in Wuustwezel hebben aangeleverd voor dit ledenblad.

Jan Koyen, tevens bestuurslid van Wesalia II, schetst in zijn artikel de historiek van het oorlogsmonument van Wuustwezel. Hij beschrijft hoe het monument tot stand is gekomen, laat ons kennismaken met van de ontwerper en maker van het monument en geeft duiding over de betekenis en de symboliek van het monument. Guido Van Wassenhove, voorzitter van de Polar Bears Association en auteur van het boek *Wuustwezel in de Tweede Wereldoorlog*, heeft de teksten aangeleverd voor de informatieborden aan het gerestaureerde oorlogsmonument en heeft ons toestemming gegeven om deze teksten integraal te publiceren in ons ledenblad. In de bijdrage van Guido zijn ook alle oorlogsslechtoffers van de beide wereldoorlogen opgenomen. De foto's van de informatieborden zijn niet weergegeven in dit ledenblad. Om hier van te kunnen genieten, zullen onze lezers het monument zelf moeten bezoeken.

Na Wuustwezel trekken we richting Gooreind en houden we halt in Deureind. Patrik Aerts, bestuurslid en erfgoedgids van Toerisme Wuustwezel vzw, schetst in zijn artikel de historiek van de Sint Willibrorduskapel van Deureind. Deze kapel is onlangs gerestaureerd en is zeker een bezoek waard. Dit artikel kan een handig hulpmiddel zijn voor de toekomstige bezoeker van de kapel. Van Deureind gaat het tenslotte naar Gooreind. Walter Liégeois, lid van Wesalia II en 'erfgoedfotograaf' van Wuustwezel, heeft gezorgd voor een overzichtsartikel over de pastoors en onderpastoors die werkzaam zijn geweest in Wuustwezel.

Het bestuur van Wesalia II wil langs deze weg alle auteurs van harte bedanken en doet opnieuw een oproep aan potentiële auteurs om artikels aan te leveren voor onze volgende ledenbladen. Wij wensen iedereen veel leesplezier toe!

Jan De Meester
Voorzitter Wesalia II

Inhuldiging vernieuwde monument gesneuvelden 4 augustus 2014

door Jan Koyen

11 november 1918: wapenstilstand. De wapens zwijgen, het is onnoemelijk stil en langzaam komen de overlevenden van deze gruwelijke oorlog, na 4 lange jaren, met mondjesmaat terug naar hun geboorte dorp. Ze worden als helden ontvangen. Getekend door de strijd komen ze naar hun vrouw en kind, naar hun ouders, broers en zus, naar hun vrienden en kennissen. Ook hier in Wuustwezel worden onze jongens als helden ontvangen. Van de 134 opgeroepenen en de 17 vrijwilligers, kwamen er 16 niet meer terug. Zij hebben hun leven gegeven voor onze vrijheid. Hun laatste rustplaats, is de plaats waar ze zijn gesneuveld. Ze liggen in lange rijen samen met hun kameraden op grote militaire begraafplaatsen.

Korte tijd na hun thuiskomst zijn de overlevenden van deze gruwelijke oorlog zich gaan verenigen, en zoals in vele gemeenten werden er herdenkingen allerhande georganiseerd. Ook was de roep om een gedenkteken op te richten, ter nagedachtenis van onze gesneuvelden, naar het gemeentebestuur toe zeer groot. De eerste vereniging die de oud-strijders bijeenbracht waren de V.O.S. de Vlaamse Oud Strijders. Ze ontvingen van de toenmalige volksvertegenwoordiger Robert de Kerchove d'Exaerde hun eerste vaandel, dat dan ook plechtig werd ingehuldigd op zondag 8 augustus 1920. Het vaandel werd gewijd door E.H. Fl. Fierens, gewezen aalmoezenier. Na de Hoogmis werd er een gelegenheidscantate gezongen.

Robert de Kerchove d'Exaerde (foto aangeleverd door Jan Koyen)

Een eerste vraag voor een gedenkteken kwam er uit Gooreind in juli 1920. Men vroeg voor een tussenkomst van 3.000 fr. om een gedenksteen te plaatsen met de namen van de gesneuvelden uit Gooreind. Het gemeente bestuur heeft deze toelage geweigerd, daar zij de mening was toegedaan om in Wuustwezel een gedenkteken voor alle gesneuvelden van de gemeente op te richten. Zij voorzag daarvoor een toelage in de begroting.

Er werden allerhande activiteiten georganiseerd, waarvan de opbrengst ten goede kwam aan het gedenkteken voor onze gesneuvelden. Zo werd er een toneel voorstelling gehouden, een Vlaamse kermis werd georganiseerd, enzovoort. Het heeft echter tot 2 oktober 1925 geduurd vooraleer er met grote luister een gedenkteken in Wuustwezel werd ingehuldigd.

Hieronder de originele teksten uit het *Nieuwsblad der Kempen*.

Openluchtfeest

Op zondag, 19 juli, om 2,30 u. zal in het park van Mijnheer de Burgemeester, Baron de Kerckhove d' Exaerde, een prachtig tooneelfeest gehouden worden in open lucht ten voordele van het monument van Wuestwezel. Het feest wordt gegeven met welwillende medewerking van den " Meisjeskring Elisabeth" van Berchem, onder eerevoorzitterschap van Mr H Marck, volksvertegenwoordiger. Zal opgevoerd worden : "De Wegen der voorzienigheid" drama met zang in 5 bedrijven, bewerkt naar "Houten Clara" van Concience. Het feest wordt opgeluisterd door het muziek der fanfare "De Jonge Scheuten" van Wuestwezel.
Inkoom: 2 frank; (Kinderen 0,50 fr.)
Eene bergplaats voor fietsen wordt opgericht. Bieren, sigaren, suikergoed, enz. ter beschikking.
Kaarten te bekomen aan den ingang Kasteel Sterbosch, Wuestwezel.

Uit *Gazet van Brecht*, zaterdag 18 juli 1925.

Vlaamsche kermis

Op zondag 9 Oogst a.s. zal er alhier een Vlaamsche kermis plaats hebben ten voordele van het gedenkteeken der gesneuvelden.
De commissie heeft eene vergadering gehouden waarop afgevaardigden van al de Wuestwezelsche maatschappijen en verenigingen werden uitgenodigd, ten einde het feest zo flink mogelijk te regelen.
Aan alles is gedacht: volksspelen, sport, ballonprijskamp, goocheltoeren, cirkus, aantrekkelijkheden, tombola, enz. enz... zoodat de lachspieren volledig zullen kunnen uit gerokken worden.
Daar zulke inrichting ontzaglijk veel werk vraagt, wordt aan ieder een oproep gedaan om het hunne bij te dragen tot het welgelukken van dit feest.
Dat iedereen, oud en jong, van uren in 't rond, dien dag voorbehoude en aanteekene op zijn almanak: den 9 Oogst, vermaak, leute en plezier op de Vlaamsche kermis te Wuestwezel. De inrichters hopen dat de ingangspoort zal bestormd worden en dat het aantal toegangskaarten ontoereikend zal zijn.
Omstandig programma verschijnt eerstdaags.

Uit *Gazet van Brecht*, zaterdag 25 juli 1925.

Vlaamsche kermis

Men spreekt hier over niets anders meer dan over de Vlaamsche kermis. Iedereen weet reeds, dat de opbrengst bestemd is tot het oprichten van een gedenkteeken ter nagedachtenis onzer gesneuvelden.
Een blik op het uitgebreid programma dat we hier laten volgen, zal bij iedereen de laatste aarzeling wegnemen en doen besluiten: Ik ga op 9 Oogst naar Wuestwezel, naar de Vlaamsche kermis.
Feestwijzer: Om 1 uur opening.
2 uur. Ballonprijskamp.
3 uur. Concert door de harmonie "Concordia" van Gooreind.
4 uur. Loopkoers.
5 uur. Concert door de harmonie "De Jonge Scheuten".
8 uur. Trekking tombola.
Daarna, lichtstoet rond het dorp.
Spelen, aantrekkelijkheden, koffie en andere huizen.
Groote cirkus Hagenbeck: wilde beesten, clowns en augusten, gebarenspel, boksen, worstelen, enz..
Oudheid kundig Museum, Kribbelenbuik, Smoutebollen, IJsroom, Babbelaars, Speelgoed, Magere ruin, Keskeschiet, Vogelpik met kaarten.
Parijs in 't donker, Waarzegster, Liedjeszangers en sters, Poppenkraam, Vischprijskamp, Vliegen tot in den hemel, Pataten frites, Mosselhuis, Trekbiljard, Schijvenspel met puiten, Ringenspel, Tentoonstelling van de meesterwerken onzer Vlaamsche schilders en al wat er zal bevonden worden. Muziek gedurig aan.
Tombola met prachtige prijzen, o.m: Handzakjes, pijpen, rijwielbanden, peperkoeken, sigarenkokers, rozijnenbrooden, postuurkens, chocolade, enz. enz...
Prijs der loten 0,50 fr.
Komt binnen: 1 frank voor de groote menschen en 0,50 fr voor de kinderen.
N.B. Het is wel verstaan dat de Vlaamsche kermis plaats grijpt in de jongensschool.

Uit "Gazet van Brecht" zaterdag 8 augustus 1925.

Simon Goossens[1]

Het gedenkteken werd vervaardigd door beeldhouwer Simon Goossens, heen jonge kunstenaar uit Sint Lenaarts (1893-1964). Als derde zoon van Adrianus Goossens en Joanna Verbunt werd Simon geboren te Sint Lenaarts op 15 juni 1893 in de ouderlijke woonst café " in de klok " gelegen in de Processieweg, vlakbij de mooie en ruime parochie kerk, ook wel de " kathedraal der heide " genoemd. Het talent van deze jonge kunstenaar werd opgemerkt door de vigerende dorpspastoor Wabbes. Deze stelde alles in het werk om de knaap "Monneke Verbunt" op een artistiek spoor te krijgen dat uiteindelijk, via Hoogstraten en Turnhout naar de Antwerpse Academie voor Schone Kunsten zou leiden. Hij kreeg er avondlessen van Edward Deckers, Felix Goco en Jules de Bruyker.

[1] De inhoud van deze paragraaf is een synthese van een artikel uit *Vlaamse Stam*, 1986.

Simon Goossens vertrekt naar Parijs waar hij bij de beroemde beeldhouwer Emile Antoine Bourdelle gaat werken. Hij kende geen rust en na het behalen van zijn diploma bouwkunde ondernam hij studie reizen naar Joegoslavië, Hongarije, Roemenië en Tjechoslovakije (1930) naar Italië (1932), Denemarken, Duitsland en Oostenrijk (1933). In 1920 werd hij Laureaat van de nationale prijskamp " Epée d' honneur " voor een ontwerp van het gedenkteken voor de gesneuvelde soldaten van de stad Blankenberge. Hij kreeg de opdracht om deze werken uit te vieren. Vanaf 1923 werkte hij in zijn groot atelier aan de Lange Leemstraat 321 te Antwerpen en ontving hij opdrachten aan de lopende band. Hij ontwierp en bouwde monumenten voor gesneuvelde soldaten en bevrijdingsmonumenten, o.a. te Rijkevorsel (1923), Wuustwezel (1924), Burcht (1930), Oelegem (1932). Na de tweede wereldoorlog ontwierp hij nog verschillende monumenten. Hij vervaardigde in 1928 een groot H Hart beeld in brons voor zijn parochie kerk te Sint Lenaarts. In 1931 werd hij laureaat van de nationale prijskamp voor het ontwerpen van de hoofdportiek (10 m hoog op 6,5 m breed) voor de nationale basiliek te Koekelberg, met felicitaties van het Vaticaanse en Diocesaan comité.

De veertien kruisweg staties en het kruisbeeld, alles in kunststeen, voor het Klein Seminarie te Hoogstraten, werden in 1935 door Simon Goossens gesculpteerd, evenals drie levensgrote gevelbeelden: Opvoeding – Onderwijs – Wetenschap voor de gemeenteschool in de Borrewaterstraat te Merksem. Van zijn hand is ook het Lessius-monument te Brecht, dat op zondag 30 september 1956 tijdens de Lessius-herdenkingen in een bevlagd en bebloemd Brecht werd onthuld en ingehuldigd. Als beeldhouwer van gehalte, waarvan het voltooid beitelwerk vormende schoonheid uitstraalt en een onvergankelijk genoegen verschaft, maakte hij talloze portretten, meestal in brons, soms ook in marmer, arduin of hout, van groten uit het volk. We vernoemen er enkele: E.H. Kardinaal Van Roey aartsbisschop van Mechelen, John Wilms en Willem Eekelers schepenen van Antwerpen, Graaf de Renesse burgemeester van Oostmalle, de kunstschilders Albert Van Dijck, Lode Seghers en Jos Tilleux, sportjournalist Karel Van Wijnendale, wielerkampioen Georges Ronsse, voetballer Bernard Voorhoof, en vele andere.

Naast zijn beeldhouwwerk leverde Simon Goossens ook verdienstelijk werk als etser en als kunstschilder. Hij was ook professor aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, het Nationaal Hoger Instituut voor Bouwkunst en Stedebouw te Antwerpen. Als orgelpunt op zijn artistieke loopbaan en als bekroning van zijn kunstenaarschap was in november 1964 te Parijs, op uitnodiging van de UNESCO, een majestueuze tentoonstelling van zijn oeuvre gepland. Deze grote expositie zou een volledig overzicht geven van het werk van de kunstenaar en ondanks een toen reeds wankele gezondheid werkte hij met verbazende werkkracht aan de voorbereiding ervan. Simon Goossens zou dit geluk echter niet meer mogen beleven en ongeveer een maand voor de opening van de tentoonstelling stierf hij, na een lange en slepende ziekte, op 18 oktober 1964.

Betekenis van het monument in Wuustwezel

Hoe dikwijls lopen we voorbij het monument ter nagedachtenis van onze gesneuvelden in het gemeentepark? We houden dan even halt en bekijken in alle stilte de namen die er op vermeld staan. Ook bewonderen we het prachtige monument, maar hebben we er al eens bij stil gestaan wat de betekenis van het monument is, wat de beeldhouwer ons heeft willen vertellen toen deze het monument vervaardigde? Hieronder geven we de originele tekst met de betekenis van het monument zoals deze verscheen in het "Nieuwsblad der Kempen".[1]

[1] De tekst is een letterlijke weergave, inclusief behoud van oude spelling.

Gedenkteeken

Over een paar weken werd alhier het gedenkteeken aan onze gesneuvelde helden ingehuldigd. Wij geven hierna de uitleg der beteekenis van dit monument, dat door den reeds zoo gunstig gekenden, laat ons zeggen vermaarden kunstenaar - beeldhouwer Simon Goossens van St Lenaarts, werd ontworpen en uitgevoerd.

De hoofdgedachte is deze; de stervende soldaat, die rust op het offeraltaar, richt tot God de bede, gebeiteld op het voetstuk: "Ons toekome uw rijk". Het hoogste offer, zijn leven geven voor het heil van anderen, zal niet onbeloond blijven. Christus verhoort het gebed van den held: Hij verschijnt hem in den geest en ontvangt hem in zijn hemelsch rijk.

Bij aandachtige beschouwing bemerkt men dat het monument bestaat uit drie voorname deelen: het voetstuk met de zijvakken, de zieltogende soldaat en Christus figuur. De kern ervan is de held; om hem verschijnt Christus, door hem werd het offer gebracht.

De prachtige zijvleugels, de trouwe wachters van het groote offer, zijn een uiterst mooie brok architectuur, waardig om de namen der gesneuvelden te dragen. Zij vormen een machtig geheel dat trapsgewijze opklimt naar den loonenden Christus.

De soldaat, leunt tegen het kruis (het is hier aangebracht alsof het in de grond staat geplant; drie zware steenen van het bovenstuk alleen zijn zichtbaar). Het is geplaatst tusschen het offeraltaar en het Christusbeeld; het is de brug van het aardsche naar het hemelsche.

De held is gevallen; de laatste oogenblikken zijn aangebroken; hij voelt zich bezwijken. Met de rechterhand ondersteunt hij het stervende lichaam dat in een laatste krachtinspanning zich wendt naar de verschijning. De andere hand, die de kleederen heeft losgerukt, is reeds neergezakt tegen het kruis. Het is er niet om te doen een stervende krijger weer te geven met de wapens in de hand; 't is geen banale weergave van een soldaat die al vechtende sterft. De bedoeling is veel edeler; 't is een koene held, die stervend zich offert voor degenen die hij heeft liefgehad en dit offer opdragen wil aan zijn Schepper waar voor hij nu de eeuwige belooning afsmeekt.

Beschouwen wij aandachtig die prachtige houding, die stijlvolle lijnen der uitbeelding, die zachtjes wegsterven. Het hoofd iets achterover geworpen en 't is alsof de lippen nog prevelen; " Vader in uwe handen beveel ik mijn geest".

De Christus, rijst statig omhoog boven het offeraltaar. Hij is hier niet de barmhartige Jezus, gelijk wij hem kennen uit het Nieuwe Testament die op zijne reizen door het Heilig land zich liefdevol neerbuigt om een noodlijdende bij te staan, een ziek te genezen. Immers lichamelijke hulp is overbodig, want het offer is volbracht. Maar Hij is hier de God die heerscht, de Koning uit 't hemelsch rijk, die zijn schepsel in de onsterfelijkheid opneemt.

Het onsterfelijke straalt uit de gansche houding. Het staat rotsvast, onbeweeglijk vastgeankerd op zijn zwaar voetstuk gelijk de onsterfelijkheid die niet vergaat. Het licht dat schittert van uit Zijn goddelijk wezen, valt neer op den stervenden soldaat; het is de voorsmaak van de blijde intrede in het beloofde land.

De minder scherpe gebeitelde mantelvouwen geven het kenmerk van eene verschijning. Immers in den geest alleen ziet de soldaat Christus, die hem komt zeggen dat zijne bede is verhoord.

Het gebaar van het beeld, de open gespreide armen, is zeer treffend; het harmonieert met de liggende lijnen van de andere deelen van het monument. De uitdrukking van het gelaat – ernst en goedheid – twee tegenhangers in karakteruiting – weerspiegelt de goddelijke majesteit en de groote liefde.

Hoe machtig is de verhouding tusschen de groote Christusfiguur en het kleinere soldatenbeeld. Immers, wat is het schepsel tegenover zijn Schepper. Ook is die proporsie in de naamdragende massieve zijvlakken waar te nemen; deze doen het belangrijke van het offer der gesneuvelden meer uitkomen.

Het geheel is geen opeen stapeling van allerlei ornamenten die de aandacht zouden aftrekken van hetgeen eigenlijk wordt voorgesteld. Hier wordt niet bedoeld schoone gebeitelde beelden voor te stellen maar wel een grootsch monument uit een schoon heldenleven. De effen lijnen doen het stille, het heilige uitschijnen van de edele daad. De moderne kunst ook is in strijd tegen het aanbrengen van allerlei scherp uitkomende bijzonderheden.
Op de achterzijde van het monument vinden wij, ten slotte, de wapens van Belgie, Vlaanderen en Wuestwezel.
Wanneer wij dit alles hebben nagegaan, dan mogen wij besluiten dat op ons dorpsplein een groot kunststuk prijkt, treffend in zijne uitbeelding, dat den stempel meedraagt van de hedendaagsche kunst. De Kempische beeldhouwer Simon Goossens, alhoewel nog jong, heeft bewezen dat hij reeds een groot kunstenaar is. De lof die hem van alle zijden wordt toegezwaaid is ten volle verdient.
A.B.

Uit *Gazet van Brecht*, zaterdag 17 october 1925.

Het monument werd op 4 augustus 2014 opnieuw ingehuldigd, ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Het werd voorzien van alle namen van de gesneuvelden van WO 1 en WO 2 evenals de burger- en militaire slachtoffers van de deelgemeenten Wuustwezel, Gooreind, Achterbroek en Loenhout. Eveneens werd het monument, dat al verschillende malen door vandalisme werd geteisterd, volledig opgekuist en gerestaureerd. Het monument te Loenhout zal een zelfde opknap beurt krijgen en zal op 11 november 2014 worden ingehuldigd.

In een grote boog staan aan de achterzijde, als kameraden, alle oorlogsslachtoffers op panelen vermeld. Men kan nu ook de mooie achterzijde van het monument bewonderen.[1] Laten we hopen dat wanneer u nog eens langs het monument passeert u even blijft stilstaan en bedenkt wat voor onzin oorlog eigenlijk is. Denk ook eens aan de honderden slachtoffers die hier in Wuustwezel door oorlog geweld zijn omgekomen.

De NSB-afdelingen in de gemeente organiseren jaarlijks op 11 november, de dag van de wapenstilstand, een plechtigheid aan het monument om onze gesneuvelden en alle oorlogsslachtoffers van beide wereldoorlogen te gedenken. Zij doen dit al vele jaren, eerst de oud-strijders van 1914 – 1918, later gevolgd door deze van 1940 – 1945. Voor hen was dit monument een plaats van gedenken. We mogen niet vergeten wat er tijdens de twee wereld oorlogen is gebeurd, we mogen de offers die onze mensen hebben gebracht niet vergeten. We

[1] Alle namen worden weergeven in de bijdrage van Guido Van Wassenhove in dit ledenblad.

moeten hen eeuwig dankbaar zijn. Daarom deed het bij onze oud-strijders pijn in het hart toen het monument door vandalisme zwaar werd beschadigd. Het deed hen ook pijn als er mee werd gespot. Het is onze plicht om deze herdenkingen te blijven organiseren. Het is ook belangrijk om de scholen en de kinderen hierbij te betrekken. Zij moeten immers weten wat deze mensen hebben doorstaan, waardoor wij nu in vrijheid en vrede kunnen leven. Laten we onze dankbaarheid tonen aan onze oud-strijders die steeds met veel eerbied hulde komen brengen aan hun gesneuvelde kameraden.

Oorlogsmonument van Wuustwezel

door Guido Van Wassenhove[1]

Het monument voor de gesneuvelden uit beide wereldoorlogen stond aanvankelijk schuin tegenover de kerk en werd op 2 oktober 1925 plechtig ingehuldigd. In 1957 werden namen van gesneuvelden op twee arduinen platen toegevoegd. De burgerslachtoffers werden echter niet vermeld.

In 1980 werd het monument verplaatst naar het Gemeentepark en op 16 juli ingehuldigd ter ere van de 150ste verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid. In de loop der jaren had het monument veel te lijden en ter gelegenheid van 100 jaar Groote Oorlog 2014-2018 besloot de gemeente om niet alleen het monument te renoveren en de omgeving opnieuw aan te leggen, maar ook om de namen van alle slachtoffers van beide wereldoorlogen, zowel burgers en militairen, als eerbetoon op de herdenkingswand te vermelden.

Er staan 286 namen vermeld. Tel daarbij nog de 62 gesneuvelde Duitsers die terug werden gevonden en men komt tot een indrukwekkend aantal. Het bewijst dat de oorlogen een enorme impact hadden op de plaatselijke bevolking en de militairen die tijdens deze oorlogen in onze gemeente sneuvelden.

Op de panelen staan de namen, voornamen, geboorte- en sterftedata vermeld en ook de letters van hun woonplaats:

W = Wuustwezel

L = Loenhout

G = Gooreind

A = Achterbroek (dat tot de fusie in 1977 bij Wuustwezel behoorde)

Er staan nog monumenten ter ere van de gesneuvelden in Loenhout, Gooreind en Achterbroek.

[1] Van Wassenhove Guido: *Wuustwezel in de Tweede Wereldoorlog*, Wuustwezel, ©2013.

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

Toen Duitse troepen op 4 augustus 1914 België binnenvielen, bleef onze gemeente gespaard van militaire acties. Vele vluchtelingen, vooral uit Antwerpen en omgeving, passeerden via onze gemeente de grens en zochten een onderkomen in het neutrale Nederland. Tijdens de gehele duur van de bezetting, kreeg de gemeente te maken met vele inkwartieringen van Duitse militairen. Dit had grote gevolgen, want zij eisten allerlei voedingsmiddelen op voor zowel mens als dier en de bevolking had het al niet zo breed. Ook de opvordering van paarden en allerlei metalen had een grote weerslag op de inwoners.

De grootste impact kwam er echter medio 1915 toen de Duitsers een afsluiting plaatsten langsheen de Nederlandse grens. "De dodendraad" zoals de mensen hem noemden, was een constructie van draden waarop elektrische stroom stond. In die tijd waren de mensen helemaal niet vertrouwd met elektriciteit en er zijn dan ook verschillende slachtoffers gevallen. Enkele boerderijen kwamen achter de draad te liggen en werden zo afgesloten van de gemeente. Zowel Duitse als Nederlandse militairen bewaakten de afsluiting. Toch waren er waaghalzen die de elektrische versperring wisten te omzeilen voor de smokkel, maar ook voor het overbrengen van brieven, berichten met militaire informatie en zelfs mannen die via Nederland naar de Westhoek of Groot-Brittannië probeerden te geraken om dienst te nemen in het Belgische leger.

Vele militairen, zowel dienstplichtigen als vrijwilligers, sneuvelden op de slagvelden in de Westhoek. Een groot aantal kwam verminkt uit de strijd. Twee soldaten uit Wuustwezel stierven thuis aan de opgelopen verwondingen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog verloren 35 militairen en 4 burgers uit onze gemeente het leven. In de Tweede Wereldoorlog gaf dit een totaal ander beeld.

De Tweede Wereldoorlog (1940-1945).

Anders dan in de Eerste Wereldoorlog was onze gemeente intensief betrokken in de gevechten van de Tweede Wereldoorlog. Vooral bij de inval van de Duitse troepen in mei 1940 en bij de bevrijding in oktober 1944 werd er hevige strijd geleverd. Reeds op 11 mei 1940 voerden Duitse vliegtuigen beschietingen en bombardementen uit op verschillende plaatsen in de gemeente. Vooral Franse troepen, die naar Nederland gingen om de Duitsers tegen te houden, waren het doel. In de avond van 11 mei werd het centrum van Loenhout zwaar gebombardeerd en explodeerde ook de kerktoren. Loenhout was in 1940 één van de zwaarst geteisterde gemeenten van ons land. Op 14 mei werd er in de omgeving van Achterbroek hevig gevochten tussen Duitse en Franse troepen. Vier militairen uit onze gemeente sneuvelden tijdens de achttiendaagse veldtocht van het Belgische leger.

De plaatselijke bevolking had tijdens de bezetting te lijden onder de rantsoenering van zowel voedsel als andere goederen. Niet zo erg als in de steden, maar het tekort aan van alles deed zich zich ook hier voelen. Door de ligging was de smokkel in onze streek uiteraard heel intensief en vele stedelingen zochten naar wat voedsel bij de boeren en/of familie om het karig rantsoen aan te vullen. Tijdens de bezetting (1940-1944) was het plaatselijk verzet heel actief vooral in het overbrengen van geallieerde vliegtuigbemanningen en ontsnapte krijgsgevangenen. Door verraad werden verscheidene verzetslui opgepakt: tien van hen stierven in Duitse concentratiekampen, twee werden in Gooreind vermoord. Een Joodse moeder met drie kinderen wist aan de Holocaust te ontkomen omdat zij een veilige schuilplaats kregen bij Wuustwezelse mensen.

Tijdens de bevrijdingsgevechten (20 tot 27 oktober 1944) sneuvelden vele Britse en Amerikaanse militairen en leed de bevolking enorm onder de artilleriebeschietingen. Vooral de omgeving van Braken en Kruisweg werd zwaar getroffen toen de Duitsers twee hevige tegenaanvallen, ondersteund door pantsers, op Wuustwezel lanceerden. Het centrum van Loenhout werd op een bepaald ogenblik zelfs volledig geëvacueerd omwille van een dreigende Duitse massale beschieting. Toen de mensen dachten dat de oorlog eindelijk voorbij was, volgde de terreur van de Duitse 'vliegende bommen'. In de gemeente vielen 250 V-1 en 27 V-2 projectielen die 27 doden en 57 gewonden maakten. De stoffelijke schade aan gebouwen was enorm. In Loenhout viel op 14 januari 1945 een V-2 raket in de Kapelstraat, die veroorzaakte een ware ravage. Onder de 17 slachtoffers was een moeder met zeven van haar kinderen. In totaal verloren 80 inwoners van de gemeente hun leven tijdens de oorlog 1940-1945.

Oorlogsslachtoffers – Eerste Wereldoorlog (39)

Aernouts August

°03-01-1892 †02-10-1918 L

Aernouts Corneel

°11-05-1894 †23-04-1916 L

Aernouts Henricus

°12-03-1893 †04-11-1914 L

Bartholomeeusen Joannes

°23-12-1886 †31-10-1914 L

Belet Franciscus

°20-03-1894 †02-11-1917 L

Bevers Arnoldus

°07-02-1894 †24-10-1918 L

Beyers Jacobus

°05-02-1891 †15-10-1918 W

Beyers Michael

°13-03-1899 †03-02-1915 W

Boel Arthur

°20-04-1871 †03-09-1917 W

Cappoen Renier

°06-01-1890 †17-03-1915 W

Kustermans Josephus

°10-02-1892 †04-11-1914 W

Kuypers Leonard

°02-01-1896 †02-10-1918 L

Logiest Eduard

°18-11-1891 †02-10-1914 W

Pieters Franciscus

°22-11-1894 †29-09-1918 W

Roelands Lambert

°27-09-1899 †03-02-1915 W

Sips Cornelius

°17-05-1893 †27-10-1918 L

Stoffels Arnoldus

°05-11-1893 †30-09-1918 L

Theuns Louis

°10-02-1896 †16-09-1918 G

Van Aken Adriaan

°25-09-1893 †09-09-1918 L

Van den Buys Carolus

°23-06-1894 †09-05-1919 W

Chantrain Frans

°04-11-1892 †11-12-1915 W

Croymans Henricus

°19-10-1888 †03-12-1918 L

Deckers Petrus

°18-11-1894 †18-09-1918 W

Dirckx Renier

°13-06-1881 †15-11-1916 W

Elst Alfons

°01-10-1889 †08-10-1918 L

Feyens Jean

°06-05-1890 †28-11-1918 L

Fockaert Jan

°12-01-1890 †05-04-1915 L

Geysen Petrus

°18-09-1893 †17-10-1918 A

Haest Wilhelmus

°13-05-1888 †11-03-1917 G

Kenis Antonius

°24-02-1894 †03-04-1916 G

Van Dyck Jaak

°22-07-1894 †18-03-1918 L

Van Gael Marinus

°05-10-1896 †25-09-1915 G

Van Ginneken Joannes

°16-11-1897 †19-07-1917 W

Van Grootel Jacobus

°30-12-1880 †12-04-1919 W

Van Hoydonck Petrus

°15-05-1897 †10-09-1918 W

Van Nueten Joseph

°27-10-1884 †02-09-1917 L

Van Thillo Karel

°25-06-1885 †??-08-1914 W

Vergauwen Alfons

°07-01-1896 †05-07-1918 W

Vissers Cornelius

°19-11-1892 †04-11-1914 W

Oorlogsslachtoffers – Tweede Wereldoorlog (80)

Abelshausen Alfons

°24-1-1915 †11-5-1940 W

Antes Martha

°27-7-1924 †19-8-1944 W

Augustijns Frans

°26-7-1921 †30-1-1945 G

Nous Louis

°23-6-1913 †20-2-1945 W

Peeters Josephina

°7-4-1886 †14-1-1945 L

Peeters Julia

°23-12-1923 †20-10-1944 A

Bastiaensen Maria

°19-1-1887 †14-9-1940 W

Bevers Franciscus

°29-3-1898 †11-9-1944 L

Beyers Jan

°2-11-1895 †20-10-1944 A

Beyers Mattheus

°5-11-1889 †20-10-1944 A

Beyers Petrus

°24-2-1902 †12-5-1940 W

Bogaerts Jozef

°29-6-1935 †12-1-1945 L

Boudewijns Karel

°13-9-1895 †14-5-1940 L

Breugelmans Victor

°22-3-1910 †20-5-1940 W

Brosens Joanna

°20-7-1927 †3-7-1942 L

De Laat Jozef

°8-4-1912 †21-7-1944 W

Dictus Joannes

°30-3-1852 †7-11-1944 W

Duerloo Jozef

°11-12-1924 †27-3-1945 W

Gagelmans Jan

°26-6-1885 †27-3-1945 L

Geerts Adriaan

°12-3-1915 †25-5-1940 L

Pockelé Jaak

°14-11-1915 †15-1-1945 W

Pockelé Willem

°18-4-1919 †18-5-1940 W

Ribbens Frans

°18-12-1925 †20-10-1944 A

Schouteden Henri

°20-8-1894 †11-12-1944 W

Schouteden John

°11-10-1922 †11-5-1940 W

Smeulders Emelia

°28-6-1894 †13-11-1944 W

Van Aert Petrus

°31-7-1916 †25-10-1944 W

Van Aken Lodewijk

°30-4-1909 †20-10-1944 L

Van den Broek Jozef

°26-5-1929 †28-3-1945 A

Van den Broek Jozefina

°25-4-1934 †28-3-1945 A

Van den Broek René

°24-12-1930 †28-3-1945 A

Van den Buys Jan

°27-2-1937 †5-2-1945 W

Van den Eynden Gerardus

°26-6-1868 †31-5-1940 W

Van der Jonckheyd Maria

°23-7-1935 †23-10-1944 W

Gommers Christianus

°11-6-1870 †14-5-1940 L

Grignard Carolina

°9-7-1887 †11-5-1940 W

Herrygers Jan

°9-3-1909 †4-3-1945 W

Jacobs Guilielmus

°27-12-1939 †27-5-1940 W

Jansen Astrid

°7-3-1938 †14-1-1945 L

Jansen Francina

°5-2-1940 †14-1-1945 L

Jansen Joanna

°5-2-1944 †14-1-1945 L

Jansen Jozef

°13-4-1943 †14-1-1945 L

Jansen Maria

°3-8-1935 †14-1-1945 L

Jansen Martina

°23-4-1941 †14-1-1945 L

Jansen Yvonne

°3-3-1939 †14-1-1945 L

Jochems Johannes

°4-11-1891 †6-11-1944 L

Keepers Cornelius

°30-6-1906 †11-5-1940 L

Koeken Anna

°23-7-1878 †9-12-1944 L

Van der Jonckheyd Petrus

°21-8-1908 †17-10-1942 W

Van Geenhoven Gustaaf

°30-1-1924 †23-8-1944 W

Van Hasselt Jan

°10-9-1936 †12-5-1940 L

Van Herrewegen Petrus

°18-7-1905 †24-10-1944 W

Van Hooydonck Germana

°12-2-1917 †14-1-1945 L

Van Looveren Alfons

°26-7-1934 †20-10-1944 L

Van Looveren Dionisius

°17-11-1927 †21-10-1944 L

Van Looveren Adriaan

°26-12-1914 †11-5-1940 L

Van Looy Ludovica

°27-2-1899 †5-9-1944 W

Van Riet Eleonora

°17-11-1932 †14-1-1945 L

Van Staay Jaak

°23-12-1923 †10-10-1943 W

Van Velthoven Lea

°12-6-1933 †15-1-1945 L

Verdyck Josephus

°24-4-1920 †onbekend W

Vermeiren Franciscus

°22-8-1926 †13-1-1945 L

Kuypers Paula

°19-11-1931 †27-1-1945 L

Lodders Maria

°14-12-1928 †14-1-1945 L

Lodders Eleonora

°9-8-1927 †29-6-1950 L

Maes Jeanne

°19-12-1921 †30-1-1945 G

Mathys Marie

°16-6-1867 †27-11-1944 G

Neefs Alfons

°12-7-1922 †9-2-1945 W

Nelen Frans

°14-2-1922 †20-10-1944 A

Nelen Leon

°3-1-1886 †20-10-1944 A

Nelen Renaat

°9-9-1926 †20-10-1944 A

Vermeiren Constant

°30-10-1908 †31-1-1945 W

Vermeiren Cornelius

°13-3-1940 †31-1-1945 W

Vermeiren Jaak

°28-10-1910 †21-10-1944 W

Vermeiren Julia

°11-4-1942 †21-10-1944 W

Vieyra Leopold

°10-4-1883 †5-9-1944 W

Vissers Maria

°27-5-1911 †31-1-1945 W

Vorsselmans Petrus

°30-5-1909 †20-10-1944 L

Weyten Cornelius

°31-7-1893 †14-5-1940 L

Willemsen Josephina

°17-3-1904 †14-1-1945 L

BUITENLANDSE MILITAIREN – TWEEDE WERELDOORLOG

FRANKRIJK (17)

Beraud Robert

11-5-1940 – 23j

Besse André

11-5-1940

Chassange Elié

14-5-1940

Chevalier Marcel

11-5-1940 - 23j

CANADA (8)

Hudson Ronald

28-10-1944

Le Blanc Charles

17-6-1942 – 19j

Gibbons Ernest

28-10-1944

Turcotte Gabriel

28-10-1944 – 21j

FRANKRIJK

Dellard Robert

14-5-1940

Dugne Jean

16-5-1940

Dutry Michel

11-5-1940

Estrade Emile

11-5-1940

Fayet André

14-5-1940 – 20j

Madrange Henri

11-5-1940

Meillat René

11-5-1940 – 25j

Onbekend

11-5-1940

Roux Edouard

11-5-1940

Ruthon Maxime

11-5-1940

Sauvage Camille

11-5-1940 – 29j

Touraille

11-5-1940 – 24j

Varennes Henri

11-5-1940

CANADA

Roney Kenneth

23-10-1944

Cosens William

27-10-1944 – 22j

Henry Joseph

20-10-1944 – 22j

Ratte Charles

20-10-1944 – 22j

VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA (36)

104th Infantry Division – "The Timberwolves"

Anglin Wayburn
26-10-1944

Carothers Frank
25-10-1944

Causey Rayford
25-10-1944

Cox Harry
25-10-1944

Freis John
26-10-1944

Gallegos Henry
25-10-1944

Garland John
26-10-1944

Harris Thomas
25-10-1944

Held James
27-10-1944

Hicks John
25-10-1944

Hodge Everett
25-10-1944

Kalvich Raymond
26-10-1944

Knorr Albert
26-10-1944

Merritt Hubert
23-10-1944

Michaels Arthur
25-10-1944

Moxley Kenneth
26-10-1944

Nitterhouse Howard
26-10-1944

Palermo Frank
25-10-1944

Reilly Sheridan
25-10-1944

Risley Paul
28-10-1944

Rosier Herbert
27-10-1944

Rutledge Carl
26-10-1944

Sanders Ray
25-10-1944

Schaeffer Herschel
25-10-1944

Schendel Arthur
26-10-1944

Skuza Arnold
25-10-1944

Kolb William

25-10-1944

Lascor George

26-10-1944

Linville William

24-10-1944

Littrell Leon

25-10-1944

Mabe Millard

27-10-1944

Stillinger Phillip

25-10-1944

Szmyd Aleksander

25-10-1944

Valenta Raymond

26-10-1944

Woods Robert

26-10-1944

Young Lester

25-10-1944

Dit zijn de namen die terug werden gevonden, er zijn geen gegevens over gewonden die later zijn gestorven noch van gerepatrieerde gesneuvelden.

Vooral het aantal gesneuvelden uit Frankrijk en de Verenigde Staten ligt aanzienlijk hoger.

VERENIGD KONINKRIJK (106)

49th West-Riding Infantry Division – "The Polar Bears"

Abbott Harry

22-10-1944 – 27j

Ashcroft Robert

12-12-1944 – 18j

Banner Roy

21-10-1944 – 21j

Barrett John

22-10-1944 – 28j

Base Peter

22-10-1944 – 20j

Bevan Trevor

20-10-1944 – 22j

Marsh Leonard

22-10-1944 – 27j

Merrin Reginald

21-10-1944 – 19j

Milner Harold

21-10-1944 – 29j

Mintram Rooney

22-10-1944 – 30j

Mitchell Joe

24-10-1944 – 21j

Nankivell Reginald

22-10-1944 – 21j

Blake Leslie

22-10-1944 – 24j

Brooks Edwin

23-10-1944 – 33j

Bryant Lawrence

21-10-1944 – 28j

Butt Stanley

23-10-1944 – 19j

Butterfield Edward

21-10-1944 – 32j

Chapple Albert

20-10-1944 – 36j

Cheetham James

22-10-1944 – 18j

Clay Victor

21-10-1944 – 18j

Coombes Dennis

21-10-1944 – 19j

Crane Francis

20-10-1944 – 22j

Craske Harold

22-10-1944 – 24j

Crew Ernest

23-10-1944 – 33j

Croxall Anthony

21-10-1944 – 21j

Curran James

22-10-1944 – 25j

Norminton Harry

22-10-1944 – 26j

Northcliff John

22-10-1944 – 25j

Onbekend Leicester Regt.

21-10-1944

Parr Stanley

22-10-1944 – 23j

Parton Leonard

20-10-1944 – 32j

Patston John

24-10-1944 – 28j

Penn Horace

21-10-1944 – 19j

Perryman Reginald

21-10-1944 – 31j

Pile Thomas

21-10-1944 – 21j

Price Kenneth

20-10-1944 – 25j

Printy James

22-10-1944 – 22j

Probert Gurney

21-10-1944 – 28j

Pullbrook Thomas

24-10-1944 – 26j

Reid James

21-10-1944 – 27j

David John

20-10-1944 – 19j

Dean John

20-10-1944 – 19j

Doughty James

21-10-1944 – 20j

Elliff Charles

21-10-1944 – 21j

Elliott Albert

24-10-1944 – 18j

Eynon Gwynfor

20-10-1944 – 25j

Frisby Francis

23-10-1944 – 21j

Gardner James

21-10-1944 – 36j

Garmory John

21-10-1944 – 22j

Goward Frank

20-10-1944 – 19j

Green Victor

22-10-1944 – 21j

Greig Andrew

22-10-1944 – 37j

Griffiths Robert

22-10-1944 – 24j

Griffiths Phillip

21-10-1944 – 33j

Rhodes Robert

21-10-1944 – 28j

Rivers William

21-10-1944 – 27j

Robins Arthur

21-10-1944 – 21j

Roe Clifford

21-10-1944 – 31j

Sentance Alan

26-10-1944 – 20j

Seymour Edward

22-10-1944 – 28j

Shaljean Geoffry

21-10-1944 – 19j

Shaw Samuel

21-10-1944 – 36j

Sheelan Frank

23-10-1944 – 19j

Smith Arthur

22-10-1944 – 23j

Soaft William

21-10-1944 – 34j

Spence Murray

23-10-1944 – 34j

Stachini John

22-10-1944 – 26j

Stackhouse Thomas

21-10-1944 – 30j

Hamilton Stephen

21-10-1944 – 30j

Hancock Wilfred

21-10-1944 – 19j

Hartles Derrick

24-10-1944 – 21j

Heatley Robert

20-10-1944 – 18j

Hextall William

21-10-1944 – 21j

Hillier Vincent

20-10-1944 – 29j

Hopkins Thomas

21-10-1944 – 33j

Houghton Frederick

21-10-1944 – 24j

Hughes Thomas

20-10-1944 – 29j

Hunt Charles

21-10-1944 – 20j

Jarvis Harold

24-10-1944 – 27j

Johnson Albert

22-10-1944 – 29j

Johnson Frederick

21-10-1944 – 32j

Lote Jack

22-10-1944 – 28j

Stevens Harold

21-10-1944 – 32j

Storer Ronald

21-10-1944 – 28j

Stott Enoch

22-10-1944 – 20j

Sullivan John

20-10-1944 – 30j

Summerfield Thomas

21-10-1944 – 29j

Taylor Alan

24-10-1944 – 21j

Timberlake Leslie

21-10-1944 – 31j

Towers Maurice

21-10-1944 – 32j

Wagg Gordon

21-10-1944 – 27j

Walker William

21-10-1944 – 35j

Wells Frederick

21-10-1944 – 18j

Whait Harold

21-10-1944 – 31j

Wilkins William

22-10-1944 – 44j

Wright Hugh

21-10-1944 – 26j

Marks William

22-12-1944 – 27j

Yeo John

22-10-1944 – 28j

Royal Air Force

Cox Leonard

22-6-1944 – 30j

Day William

22-6-1944 – 25j

Freckleton James

22-6-1944 – 23j

Hambly Alfred

22-6-1944 – 30j

Ingram John

22-6-1944 – 29j

James Mervyn

22-6-1944 – 34j

Mather William

22-6-1944

Onbekend

2-10-1944

Er zijn geen gegevens beschikbaar over gewonden die later stierven noch over gerepatrieerde gesneuvelden.

They shall grow not old

as we that are left grow old.

Age shall not weary them

nor the years condemn.

At the going down of the sun

and in the morning

we will remember them.

De Sint Willibrorduskapel

door Patrik Aerts

De kinderzegening in de kapel op 1 mei, een jaarlijks terugkerende belevenis die reeds honderden jaren in gebruik is, maakt ons nieuwsgierig naar het ontstaan van de kapel. Bezoekers zijn geïnteresseerd in het verhaal van de "ridder van Westdoorn", zoeken naar de vitrinekast met het skelet, maar kennen de geschiedenis niet van de kapel. Buiten aan de straatkant hangt een bordje met uitleg, maar de geschiedenis van Westdoorn is meer dan dat woordje uitleg.

De kapel die gebouwd werd begin 17de eeuw (1613) was niet de eerste gebedsruimte. Daarvoor was er een bidplaats die reeds van in de vroege Middeleeuwen dateerde. De nederzetting, die ontstaan was op de kruising tussen de weg die liep van Antwerpen naar Breda en de buurtweg van Wuustwezel naar Kalmthout, vormde in die tijd een belangrijke ontmoetings- en rustplaats. Op het kruispunt vestigden zich ambachtslieden; een wagenmaker, een smid,.. kwam er een brouwerij-afspanning en door de kerstening ook een gebedsplaats. De graaf van Hoogstraten liet er zelfs een tol heffen. De eerste lieden die zich in Westdoorn vestigden waren "kolenbranders" die houtskool produceerden voor de smederijen in de omgeving. Dit lang voordat turf gebruikt werd.

De naam Westdoorn zou een grensboom ten westen van een Frankisch dorp betekenen. Naast Westdoorn wordt ook de benaming Deureind gebruikt. De benaming is afgeleid van het oude woord "deur" dat poort (ook een veken genoemd) betekende. De streek was vroeger een heidegebied met open ruimten voor het vee. De bescherming tegen roofdieren door vekens (poorten/en of deuren) was dan ook belangrijk. Hier zou dus een afsluiting met doorgang naar deze woeste gebieden kunnen gestaan hebben (Akkerveken)

Toen de volgelingen van Sint Willibrordus vanuit Nispen de omgeving begonnen te kerstenen, kwamen ze ook in de streken ten noorden van Antwerpen. Het doet vermoeden dat, door de toewijding aan Sint Willibrordus, deze volgelingen ook in onze streken en Westdoorn aandeden. Zij kwamen regelmatig naar de bidplaats om de plaatselijke bevolking van de sacramenten te voorzien; doopsel, huwelijk en begrafenissen. Het is mogelijk dat de kapel een gevolg is een florerende bidplaats. In 1495 is er sprake van een gift aan de kapelanie maar een pastoor is er nooit aangesteld. De rechthebbende van de kapelanie was de pastoor van Wuustwezel en later zijn vicaris, de onderpastoor.

De 80-jarige oorlog maakte de lokale bevolking een moeilijke tijd door. Rondtrekkende, plunderende troepen verwoestten vele heiligdommen en nederzettingen. Zo viel de kapel ook ten prooi aan plunderingen. Na deze stormachtige periode werd de kapel in 1613 op bevel van de Bisschop van Antwerpen opnieuw opgebouwd. Kunnen we stellen dat de eerste restauratie in 1687 gebeurde toen de onderpastoor, na in het bezit te zijn gekomen van een relikwie van Willibrordus? Hij liet tussen 1687 en 1719 de kapel voorzien van een nieuw dak, een nieuwe toren, een nieuwe vloer,... . De kapel heeft gedurende de volgende eeuwen de seizoenen doorstaan. Tot in 1967 er door de Willebrordusvrienden de vloer werd opengebroken om vernieuwd te worden. Enkele jaren geleden bleek dat het torentje aan herstelling toe was en besliste men ook het dak te vernieuwen. Een tweede grote restauratie?

De kapel had reeds op het einde van de 17de eeuw parochiebevoegdheden (dekenaal kerkvisiet van 1671). Maar een onafhankelijke parochie is Westdoorn nooit geweest. Op Ferrariskaarten

staat dat de nederzetting genummerd is met het nummer van de kerk van Wuustwezel[1]. De bewoners waren dus voor hun geestelijke zorg afhankelijk van de pastoor van Wuustwezel. Toch verloor de kapel van Westdoorn de naam van een befaamde bedevaartplaats niet. Moeders kwamen (en komen nu nog) op 01 mei en 07 november[2] (naamdag van Willibrordus) de heilige aanroepen om genezing te bekomen van zieken en zwakke kinderen. Dit is bevestigd door de vondst van enkele ex-voto's gevonden bij het verplaatsen van het altaar. Ze zijn nog te bezichtigen in de kapel.

Belangrijk voor de kapel is de vervanging geweest van de ruitjesvensters (boven de deur en aan de achterzijde zie je nog de originele vensters) na de glasbreuk tijdens de storm van januari 1990. De Willibrordusvrienden, het gemeentebestuur, Mr Jan Augustijns en E.H. Tierry de Kerchove d' Exaerde steunden de aankoop van 6 nieuwe glasramen. Mevr Christine Vannoppen werd bereid gevonden om de glasramen te maken. Zij baseerde zich op getuigenissen van vroegere bewoners. Als je nu in de kapel staat en naar buiten kijkt, dan zie de je beeltenissen van St Jozef, Sint Willibrordus en Maria aan de straatzijde en die van een kindervriend (aandenken aan de jaarlijkse kinderzegeningen?), een zaaier (verwijzend naar de landbouw?) en een schaapherder aan de achterzijde.

Gedurende de laatste decennia zijn er nog wel verschillende andere kleinere, maar daarom niet minder belangrijke herstellingen ~ restauraties geweest. Één "restauratie" had wel een leuk resultaat tot gevolg. Tijdens vernieuwing van de vloer in 1967 ontdekte men een graf in het midden van de kapel. Bevestigde de vondst de verhalen van een ridder die hier begraven lag?

Maar hoe zit het nu met die befaamde ridder van Westdoorn? Is het werkelijk een ridder geweest die er begraven lag of was het één van de rechthebbenden van de kapelanie die er ter aarde besteld werd? Hierover is geen zekerheid, maar uit geschriften blijkt wel dat de begrafenis moet plaatsgegrepen voor 1666. Sedert die datum begon men met het bijhouden van de bevolkingsregisters. Vermoedelijk gaat het om een persoon die geleefd heeft tussen 1555 en 1665. De precieze identiteit kon echter niet worden vastgesteld. Het geraamte heeft wel een goed bewaard gebit waaruit kan afgeleid worden dat het om een persoon gaat, waarschijnlijk van het mannelijk geslacht lengte 1,73 – 1,75 en een leeftijd tussen de 34 à 40 jaar en zeker 200 jaar geleden begraven[3]. De houtresten (+/- 25 gr) bleken onvoldoende voor verder onderzoek. Sinds 1979 wordt het skelet bewaard in een glazen vitrine ingewerkt in het altaar van de kapel.

Er werden ook enkele spinsteentjes in keramiek gevonden[4]. Hierbij zouden we ons de vraag kunnen stellen of dit graf niet toebehoorde aan een vrouw. Aangezien het hier om een mannengraf gaat, kunnen we ons de vraag stellen wat de betekenis van deze steentjes dan wel is, een tweede mysterie?

In ieder geval loont het de moeite om tijdens de zomermaanden, als de kapel toegankelijk is om dan een bezoek te brengen.

AP

[1] Ferraris vermelde bij iedere hoofdparochie een nummer en plaatste bij de bewoning, die afhankelijk was van die parochie hetzelfde nummer. Zo kon men de grenzen (invloedssfeer) van iedere parochie bepalen. Voor de parochie van Wuustwezel was dit het nummer 42.

[2] Deze feestdag wordt niet meer in de kapel gevierd.

[3] Notulen Provinciale commissie voor geschiedenis en volkskunde (16 december 1970)

[4] Gebruikt bij het spinnen van draad uit wol. De draad werd verzameld op een draaiend stokje. Dit stokje was onderaan verzwaard met een spinsteentje.

Parochie Sint Jozef Gooreind

door Walter Liégeois

Carolus Willebrordus Van den Akkerveken 1869 - 1900. Eerste pastoor van Gooreind

1864. Het gemeentebestuur is bereid Gooreind tot een zelfstandige parochie te laten groeien.
1866. Jozef Reyniers schenkt 2,5 ha grond voor de nodige bouwruimte. Men bouwt een kerk, de pastorij, een gemengde gemeentelijke school met onderwijzerswoning.

Op 30 januari 1869 wordt Karel Van den Akkerveken, onderpastoor te 's Gravenwezel, aangesteld als kapelaan in Gooreind.
In februari 1869 wordt de kerk officieel geopend.
25 februari 1870. Kerkmeesters worden aangesteld.
27 juni 1871. Gooreind wordt een zelfstandige parochie.

10 juli 1871. E.H. Carolus Willebrordus Van den Akkerveken wordt als eerste pastoor te Gooreind benoemd doorde aartsbisschop van Mechelen, Monseigneur Dechamps.

Van den Akkerveken werd geboren in Oud-Turnhout op 30 april 1837.
Priester gewijd op 21 december 1861. Onderpastoor te Kraainem vanaf 10 juli 1862.
Onderpastoor te 's Gravenwezel vanaf 26 maart 1863.
Van den Akkerveken overleed op 11 september 1900 te Gooreind.

Corneel Van Horenbeeck 1900 - 1932

Geboren te Mechelen op 15 mei 1854.
Priester gewijd op 11 juni 1881 in Mechelen.

Onderpastoor St. Catharinaparochie te Kiel vanaf 28-09-1881,
Onderpastoor St. Gertrudisparochie in Leuven vanaf 21-09-1882
Onderpastoor St. Michiel en St. Petrus te Antwerpen vanaf 19-09-1898
Pastoor in **Gooreind** vanaf 24 september 1900.
Overleden op 16 januari 1932 te Gooreind.

Van Horenbeeck was medewerker bij Heemkunde Kring Wesalia.

Toen hij onderpastoor was in Leuven volgde hij buiten zijn priestertaak
als vrij student 4 jaar lang leergangen geschiedenis en oudheidkunde aan Alma Mater.

Louis Michiels 1911

Geboren in Wommelgem op 7 januari 1885. Onderpastoor te **Gooreind** van 13 januari 1911 tot 12 juli 1911. Nadien werd hij aangesteld als onderpastoor in de St. Leonardusparochie in Zoutleeuw. Michiels overleed op 4 juli 1969 in Vilvoorde.

Pater Petrus de Laet 1921

Onderpastoor te **Gooreind** van 28 mei 1921 tot 18 juni 1921

Josephus Julianus Huybrechts 1921-1925

Geboren in Kapellen op 8 augustus 1884 en overleden in Stabroek op 18 februari 1969.
Onderpastoor te **Gooreind** van 9 juli 1921 tot 18 november 1925.

Antonius Ludovicus Joossens 1929

Pastoor op rust. Hij woonde op de Bredabaan naast bakker Gaston De Graef in Gooreind.
Dagelijks droeg hij de mis op bij de familie Verellen-Bequaert op het Posterijhof.
Hij was pastoor van 15-09-1910 tot 20-10-1920 in de parochie Sint Germanus in Miskom.
Geboren in Borgerhout op 23 november 1863 en overleden op 22 oktober 1937 te **Gooreind**.

Jan Frans Egied De Wit 1932-1961

Geboren in Rumst op 26 april 1883.
Priester gewijd te Mechelen op 21 september 1907.
Onderpastoor te Hemiksem.
Leger-aalmoezenier 1914 - 1918.
Onderpastoor te Bornem
Pastoor te **Gooreind** van 14 februari 1932 tot 30 juni 1961
De Wit was een bouwer. In 1932 werd de meisjesschool in de Oude Baan verbouwd en kwam er er een verdiep bovenop. Onderaan werd het parochiezaal. In 1939 werd de nieuwe kerk ingehuldigd.
Bij de laatste schooldag in 1961 bracht hij nog een bezoek aan de school om aandachtig naar de uitslagen van de leerlingen te luisteren.
Thuisgekomen rond 12 uur overleed hij plots.

Jan Augustijns (pater Scheutist) 1943 - 1946

Geboren in Wuustwezel op 6 augustus 1918.
Priester gewijd in Scheut op 2 augustus 1942.
Onderpastoor te **Gooreind** van 1 september 1943 tot 23 april 1946.
Tijdens de oorlogsperiode stond hij mee achter de Katholieke Jeugdkring "Arbeid en Vreugde" in **Gooreind** waarvan Albert Bastiaenssen de bezieler was.
Eerste afreis als missionaris in 1946 naar de Filippijnen.

Tweede afreis als pastoor-deken naar Cervantes, Filippijnen.
Na een kortstondige ziekte overleden in Manila op 24 maart 1962.

André Wilbers (pater Scheutist) 1946

Geboren op 15 mei 1919 in Zeelst, Nederland. Hij volgde theologie in Leuven. Priester gewijd op 4 augustus 1943. Wegens de oorlog kon hij niet op missie vertrekken. Onderpastoor te **Gooreind** van 1 mei 1946 tot 27 mei 1946. Op missie vertrokken naar Celebes Indonesië op 5 oktober 1946. In 1960 heeft hij de congregatie verlaten. Overleden op 22 juli 2001 te Alkmaar.

Norbert Jozef Rappoort 1946 - 1963

Geboren in Putte bij Mechelen op 29 april 1921.
Priester gewijd op 28 juli 1946 te Mechelen.
Onderpastoor te **Gooreind** van 31 juli 1946 tot 22 augustus 1963.
Rappoort was geliefd bij de jeugdbewegingen van Gooreind en organiseerde regelmatig busuitstappen voor de Kajotters en de BJB.
In 1963 had hij een ééndaagse busreis naar Keulen georganiseerd voor de Kajotters en de Boerenjeugdbond van Gooreind.
Bij de terugweg liep het mis. De bus stortte rond middernacht van de brug over het Albertkanaal in Herentals. Rappoort overleed drie dagen later op 22 augustus 1963 te Herentals aan zijn verwondingen.

Adrianus Goetstouwers 1958 - 1969

Pastoor op rust. Geboren in Zundert op 11 september 1890.
Priester gewijd te Mechelen op 31 mei 1914.
Na zijn pensionering woonde Goetstouwers in bij Louis Joosen in de Oude Baan in Gooreind. Regelmatig ondersteunde hij nog de misvieringen in Gooreind. Hij onderhield een persoonlijk notaboekje waarin hij alle belangrijke gebeurtenissen in Wuustwezel noteerde.
Hij was eerst onderpastoor in Putte, daarna onderpastoor in Willebroek en later pastoor in Walem van 1935 tot 1958.
Overleden te **Gooreind** op 25 mei 1969 en begraven in Wernhout op het kerkhof van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand.

Kamiel Jozef Cuypers 1961 - 1986

Geboren in Gestel (Berlaar) op 18 juli 1911.
Priester gewijd op 16 februari 1936
Onderpastoor in Boom in de St. Catharinaparochie 1937 - 1945
Onderpastoor in Essen in de parochie O.L.V. Geboorte 1945 - 1961
In juni 1951 voorlopig pastoor in Horendonk St. Vincentius a Paulo.
Pastoor in **Gooreind** van 6 augustus 1961 tot 30 september 1986.

Cuypers ging in 1986 op rust in Wildert (Essen) waar hij tot 1998 verbleef. Hij was een echte natuurliefhebber.
Op 12 september 1998 overleed hij in zijn geboortedorp Berlaar in het Sint Augustinus-rusthuis.

Louis Van Aert (pater Scheutist)

Als rustend missionaris, priester te **Gooreind**, bewees pater Louis Van Aert nog menige dienst in de parochie en het rusthuis. Hij werd geboren in Kalmthout op 4 januari 1903. Hij woonde in bij Liza De Graef in de Gasthuisstraat in Gooreind. De laatste jaren van zijn leven verbleef hij bij de Scheutisten in Schilde en overleed in Leuven op 27 oktober 1972.

Juan Hendrickx 1963

Onderpastoor te **Gooreind** van 16 september 1963 tot 12 november 1963.
Afkomstig uit Antwerpen. Hij was voordien missionaris in Lima, Peru.

Achiel Albert Joseph Bruggeman 1963 - 1966

Geboren te Antwerpen op 8 november 1923.
Priester gewijd op 25 juli 1948.
Onderpastoor in Heffen in de Sint Amandusparochie 1948.
Onderpastoor in Wilrijk in de Sint Jan Vianneyparochie 1953.
Onderpastoor in Geel in de Sint Hubertusparochie 1957.
Onderpastoor in Balen-Wezel in de Sint Jozefparochie 1957.
Onderpastoor in Lombeek in de Sint Katherinaparochie 1959.
Onderpastoor in Borgerhout in de Heilige Familieparochie 1960.
Onderpastoor in **Gooreind** van 15 november 1963 tot 2 april 1966.
In 1966 overgeplaatst naar Berlaar, Sint Rumoldusparochie Heikant.
Onderpastoor in Herentals in de Sint Waldetrudisparochie waar hij op 5 oktober 1974 stierf.

Jaak Van Tilborgh 1966 - 1971

Onderpastoor te **Gooreind** van 28 juni 1966 tot 20 augustus 1971. Overgeplaatst naar de Onze Lieve Vrouwparochie in Lichtaart als onderpastoor.

André Rombouts 1971 - 1974

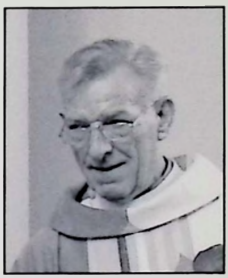
Onderpastoor te **Gooreind** van 1 september 1971 tot 29 augustus 1974.
In augustus werd hij benoemd tot onderpastoor van de Sint Jozefparochie in Mol-Wezel.

Jaak Van Tilborgh 1974 - 1984

Geboren in Putte-Kapellen op 3 juli 1934.
Priester gewijd op 9 juli 1961.
Van Tilborgh komt terug vanuit Lichtaart naar de Sint Jozefparochie in **Gooreind**.
Onderpastoor van 2 oktober 1974 tot 29 februari 1984.
Later aalmoezenier in rustoord Sint Anna (OCMW) te Antwerpen.
Overleden te Antwerpen in rusthuis Goudblomme op 13 juni 2005.

Modest Jozef Maria Meeusen 1987 -

Geboren in Sint Antonius-Zoersel op 15 juli 1943. (toen nog Brecht)
Priester gewijd op 24 juni 1968 in Sint Lenaarts.
Onderpastoor in de Sint Niklaasparochie te Hemiksem vanaf 2 augustus 1968.
Op 11 januari 1987 werd Meeusen door bisschop Van den Berghe benoemd als pastoor van **Gooreind**. Hij werd aangesteld door deken J. Verbist. Op de 145 jaar dat de parochie Sint Jozef Gooreind bestaat is hij de vijfde pastoor. Van lange loopbanen gesproken !

Heemkundige kring WESALA II

Lid worden van de heemkundige kring WESALIA II.
Gewoon lid 10 euro.
Steunend lid 15 euro.
Erelid 25 euro.
(leden van buiten Wuustwezel betalen 5 euro extra verzendingskosten)

Lid worden kan door het verschuldigde bedrag te storten op
Rekening BE96 9730 1854 3505
t.v.v. Heemkundige Kring Wesalia II
p.a. Nieuwmoersesteenweg 55
2990 Wuustwezel.

Bezoek onze website:
www.heemkundewuustwezel.be

Contact adres:
Heemkundige kring WESALIA II
Gasthuisdreef 6 c
2990 Wuustwezel
tel: 03/663.57.03.
e mail: heemkunde.wuustwezel@belgacom.net
wesalia2@belgacom.net

Bestuursleden:	
Erevoorzitter:	**Jos Ansoms, Burgemeester**
Afgevaardigde gemeente:	**Mai Van Thillo, Schepen**
Voorzitter:	**Jan De Meester**
Secretaris:	**vacant**
Ondervoorzitter:	**Harry Smeulders**
Penningmeester:	**Lode Rombouts**
Bestuursleden:	**Stan Dirven**
	Augusta Vorlat – Dingemans
	Jan Koyen
	Jan Simons
Werkgroepen:	**documentatiecentrum**
	erfgoedprojecten
	digitaliseringproject

openingsuren documentatiecentrum

dinsdag*- en donderdagnamiddag: van 13.30 uur tot 17.00 uur
donderdagavond: 19.00 uur tot 21.30 uur
***niet in juli en augustus**